

ACC. N:R M. 16162:1-10.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Nilsson, Kalsvik*
Härad: *Kinnared* Berättare: " " "
Socken: *Kalsvik* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1897* i *Kalsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Räfsor och väfsning. s. 1-10.

LUF 120

26/2-63

Räfsning och räfsor

Räfsan har man alltid kallat för räfsa och det
pinnarna vara fästade i för Räfsen huvudet
skapet kallades för räfseskapet.

Riva har jag hört någon säga men endast i
undantagsfall. Det vanligaste namnet
räfsa, Skapet var huvudsakligen av el
skulle vara rakt även var lätt och tog ej till
sig vatten utan höll sig lättare om det blev
vett så fort som andra träslag om den blev
stende ute under regn.

Om bordens själv tillverkade räfsan tog
han till Skapet en yngre gran högg den på
våren då saven var i trädet barkade den
och så fick den vara till att den behövdes då
klyades den ett litet stycke i storändan för
att där inpassas i räfsen huvudet i två glädgade
hal, huvudet var till verkat under vintern

Jug 120

räpse huvudet var svagt böjt något grövre
där skaplet påstades om det ej var klevet
skapt, var skaplet klevet var räps huvudet
jämntjockt skaplet var fäst med träpligar
och en räps pinne som gick igenom huvudet
och skaplet detta var om skaplet ej var klevet.
Var skaplet klevet gick en räps pinne
igenom de båda klevna delarna av skaplet
Ungefärlig längd på skaplet var tre alnar
Huvudet var omkring 22 tum och i huvudet
var iborrade 17, till och med 19 pinnar och
kallades räps tunga pinnarna voro jämsturna
på översidan då räpsan var ny. När den var
omtunga några gånger blevo pinnarna
ojämna på översidan genom att man ej var
så noggrann med att skära dem jämna ibland
kände det även att räpskan tunga de sin
räpsa själv och då var hon ej så noggrann med hur

Tingningen utfördes

Pinnarna skulle luta bakåt annars släppte råpsarna ej höet. Stälpinningar har ej här förekommit. Däremot kom här råpsor med pinnar av aluminium men dessa blevo ej omtyckta. Bågar har ej använts och råpsans konstruktion har ej förändrats.

Råpsorna voro osmålade jag har här ej sett en enda målad råpsa. Likaså har jag ej sett någon som haft utskärningar eller namn.

Här har funnits två sorters råpsor. Den som bonden tillverkade. Där var skaplet av en mindre gran rak som ett ljus måste växa i ett tätt bestånd för att bli rak och stark. Skaldes i saven förvarades sedan till behov. Fluvudet som var av Bok tillverkades under vintern. Dessa skaplet klyades. De råpsmakaren tillverkade var av sågat virke.

Sågades i bräder var en råpsmakaren sedan
utsågade ribbor som sedan hyvlades.

Den första häst-råpsan kom ungefär vid 1910
dessa koro ej självanläggande utan den som
körde råpsan fick avlägga med en spak som
som tillverkade den är ej bekant.

De användes både vid slättern och på stubbåker
det man råpsade upp på stubbåker kallades
Slave. De amerikanska råpsorna började vid
1920 och användes fortfarande vid slätter och
stubb-råpsning.

Släp-råpsan har kommit senare och allmänt
började den ej att användas förrän efter 1950
och dragkraften var häst. Numera tillverkas
ej råpsor till husbehov de finnes att köpa
i handelsboden och äro antagligen maskin-
tillverkade. I början av 1900-talet var här
två som tillverkade råpsor och lieskap

råpsorna kostade i början av 1900-talet 7.5- / krona. Den ene av dem var en backstugusittare hans verktyg var av enklaste slag en bandkniv kypel borr stämjärn yxa kniv att kreta till pinnarna med.

Den andre var Torpare och ägnade sig för släjd såsom skedar, skoppor slevar lieskäfte och råpsor. Verktygen var som föregående med undantag för sked tillverkningen såsom hängsla och skedjärn.

En råpsa kom till användning så länge den höll och kunde användas. Söndriga råpsor lagades ej utom det att man fick lov att sätta i nya pinnar när de gamla brustit eller fallit bort eller om skäftet lossnade vid huvudet. Då lagades råpsan hemma på gården. På våren när man högg upp veden tog man alltid tillvara någon träklumpa

som lämpade sig för råspinnar Det bästa
Trådslaget var rön eller hasell som var segt
och så skulle det vara rättspråkt.

Inköp. Dessa råsmakare gjorde ett lager under
vintern, så kom de närmar till honom och
köpte vad de behövde, Hade han något över
gav han sig iväg till andra Trakter för att sälja
somliga reste till marknaderna och sålde.

Låsa skapt och huvuden kunde man köpa hos
råsmakaren råssarna valdes ut av köparen
så att han fick en råssa som hade ett kaisyrigt
skapt lika så rakt.

Som regel köpte man ej råssa förän man
behövde den När slättern började eller något
tidigare eller när de gamla gäll sönder.

Råspinnar medfördes ej vid råssning utan
gick en pinne av sålles en ny ej dit förän
man kom hem. Råssan höls med båda händerna

och drog hört mot sig eller bid sidan om sig
Yngre flickor fingo som regel en mindre
räppla till att börja med de var då 12-13 år när
de fick vara med om räpsning.

En räppla karing skulle både räppla fort och
väl hur många en räpplerska skulle kunna
räppla efter är svårt att säga det kunde vara olika
hur det var att slå eller räppla som namn på
svåra slätter eller, räppla som Drängagräten eller
för räpsning Pielipen. Räpsningen utfördes
huvudsakligen av fruntimren. Det var ett gängse
tal om att en duktig räpplerska skulle hava sju
håttappar i luften. Men jag har även hört att det
var en duktig räpplerska som kunde räppla efter
2-3 man på ång. Var och en hade sin egen räppla
ljta räppla karinger hade räppla med sig.

Om våren brukade man på ångar räppla i kar
tis och löv där man skulle slå detta arbete

Kallades ris sårsta och då användes samma
råpa som vid slättern det utfördes endast av
fruntimmer. Detta arbete upphörde när man
upphörde med slättern på den naturliga ången
vilket ^{var} omkring 1930 Gräset råpsades så att man
fick ett fång detta togs sedan med råpan och
och den ena handen och bars fram till brean
där det lades för att torka höjungen var sällan
med när man råpsade

Höjungen eller gafflar funnos med både två och
tre horn det vanligaste var med två.

När höet var kommit i stack putsades stacken
av med råpan likaså råpsade man in till
den så att den ej blev för vid vid botten det
ledes på toppen.

Kumera brukas råpan obetydligt. Men ännu
begagnas den för kring råpsning vid renar
samt när höet köres in för råpsning efter

Stäckar och rior. Vid sådes bergning har råpsan ej förekommit vid tröskning hade man råpsan vid av råpsning av löshalmen som blev efter seden man med händerna ristat upp halmen på logen då man slagtröskade vid tröskning med tröskverk använde man råpsan när man drog bort halmen från verket till den som ristade halmen vid råpsning av Kalgåslanden. Vid taktäckning för att råpa bort löshalm.

När den för någon längre tid ej skulle användas som under vintern brukade den ha sin plats i något hörn av logen. Vid arbete på åker eller ången sattes råpsan med skäpans ände ner i marken eller hängdes i ett träd lades sällan på marken det var till att trampa sönder den. En råpa fick aldrig bäras i ett gård där som pens kreatur.

eller där som djur skulle vara varför ut jag ej.
På 1800 talet gjorde sockenborna slätter och råfs
dagsverke i prästgården. Skarar och fruntimmer
voro komma, kararna slipade och brynte
sina liar, fruntimmer väntade att få
råfsa. Då kommer prästfrun ut och säger
till prästen, fruntimmer står här och
gör inget ting. Kunde de inte gå bort till
ängen och börja råfsa tills att kararna blir
färdiga